

תת"ע 4658/09/22 - מדינת ישראל נגד יורי איליזרוב

בית משפט השלום לתעבורה בחיפה

תתע"א 4658-09-22 מדינת ישראל נ' איליזרוב
תיק חיצוני: 14213100507

לפני	השופט אבישי קאופמן
מאשימה	מדינת ישראל
נגד	
נאשם	יורי איליזרוב
החלטה	

הנאשם מבקש כי יבוטל כתב האישום מחמת הגנה מן הצדק וזאת מכיוון כי לא נחקר באזהרה בטרם הגשת כתב האישום וזאת בניגוד לנוהל את"ן 02.231.18 - "הטיפול בנהגים בפסילה" מטעם אגף התנועה במשטרת ישראל (להלן: "הנוהל").

המאשימה מבקשת לדחות את הבקשה ראשית מן הטעם שהנאשם היה מודע לפסילה ולכן הייתה הצדקה להגשת כתב האישום. שנית, אף אם נפל פגם מסוים בהתנהלות המאשימה, הוא אינו חמור דיו כדי לעמוד ברף הנורמטיבי הנדרש לשם ביטול מחמת הגנה מן הצדק.

אקדים ואומר כי אני מקבל את עמדת המאשימה ודוחה את הבקשה.

הנאשם הורשע ביום 17.5.22 בהליך קודם (ת"ד 3972-02-22) בנהיגה בקלות ראש על ידי כב' השופטת פאר-גינת. בגזר הדין נקבע כי הנאשם נפסל מלהחזיק רישיון נהיגה למשך שלושה חודשים. לשם חישוב הפסילה, הפקיד הנאשם תצהיר בדבר אובדן רישיון הנהיגה במזכירות בית המשפט ביום 3.8.2022. כשלושה שבועות לאחר מכן, ביום 31.8.2022, נמצא הנאשם על ידי שוטרי תנועה כאשר הוא נוהג בלא רישיון ונמסרו לו הזמנה לדין וכתב אישום בהליך דן.

כידוע, ואין צורך להכביר על כך במילים, ביטול כתב אישום מחמת הגנה מן הצדק היא פעולה שבתי משפט נוקטים בה במשורה ובזהירות רבה (ע"פ 6471/00 הר-שפי נ' מדינת ישראל, פ"ד נו (3) 763, 756 (2002); ישגב נקדימון הגנה מן הצדק 60-67 (מהדורה שלישית, 2021)). לבית המשפט סמכות לבטל כתב אישום כאשר יש בניהול המשפט משום פגיעה קשה בחוש הצדק וההגנות, אך רק בנסיבות חריגות שבהן מגיעה התנהלות הרשות לכדי התנהגות בלתי נסבלת. אף פסיקות מאוחרות יותר שהרחיבו במעט את גדרי ההגנה מבחינת תחולתה עמדו על הצורך לתחום אותה למקרים חריגים בלבד (רע"פ 11 1611/16 מדינת ישראל נ' יוסי יוסף ורדי, בפסקה 99 לפסק דינו של המשנה לנשיאה מלצר (31.10.2018)).

בע"פ 4855/02 **מדינת ישראל נ' ד"ר איתמר בורוביץ** (31.03.05), קבע בית המשפט העליון מבחן תלת שלבי שעל נאשמים לעמוד בו כדי לבסס טענה להגנה מן הצדק;

א. זיהוי הפגם ועוצמתו וזאת במנותק מאשמתו או חפותו של הנאשם;

ב. בחינה האם בקיומו של ההליך הפלילי חרף הפגמים שזוהו בשלב הראשון יש משום פגיעה חריפה בתחושת הצדק וההגינות תוך איזון בין האינטרס הציבורי לאינטרס של הפרט;

ג. בחינת הסעד הראוי - האם ניתן להסתפק בסעד פחות מביטול כתב האישום כולו.

השאלה הראשונה שומה עלינו לשאול היא האם נפל פגם בהתנהלות המאשימה.

סעיף 3(ב) לנוהל אכן קובע כי:

היה והפסילה הוטלה ע"י קצין משטרה או שהנהג נהג בניגוד להודעת איסור שימוש ("השבתה מנהלית") או שהפסילה הוטלה ע"י בימ"ש ובמהלך 10 השנים האחרונות לא הוטלה על הנהג פסילה נוספת- יחקור השוטור את הנהג תחת אזהרה ואם החקירה העלתה כי אכן הנהג נהג בפסילה ירשום לנהג דו"ח הזמנה לדין בשיפוט מהיר בגין נהיגה בזמן פסילה.

עם זאת, כפי שמובהר בנוהל, אם מדובר בפסילה שהוטלה בידי בית המשפט בהיעדר התייצבות, אך הנהג ידע על הפסילה, כמו במקרה דנן, יש לפעול לפי נוהל 02.231.01 "נוהל מדיניות האכיפה הזרמת התנועה ומתווה תלת"ן" (להלן: "**נוהל תלת"ן**") בוא נכתב במפורש כי:

"שוטר ייתן דעתו לעבירות תעבורה המתבצעות בדרך, יחד עם זאת, לשוטור קיים שיקול דעת אם לרשום לנהג דוח (מסוג הזמנה לדין או ב"מ), להסתפק בדוח אזהרה בכתב (ע"פ הכללים מפורטים בנושא), או להזהיר את הנהג בע"פ."

ובנספח ב' לנוהל תלת"ן שעודכן לאחרונה נכתב:

כשהפסילה הוטלה ע"י בימ"ש ומדובר בנהיגה בפסילה אחת בלבד ב-5 השנים האחרונות.

*באחריות השוטור רושם הדוח לוודא עם בוחן את פרטי הפסילה ותוקפה.

**באחריות הרכזים במשרדי התנועה לדאוג לקבלת תע"צ משרד הרישוי לפני מועד המשפט ובטרם העברת הדוח ליחידת התביעות

השוטר יגבה הודעה תחת אזהרה מהנהג.

משמע, על אף שקיים לשוטר שיקול דעת רחב לעניין עצם האפשרות לרשום לנאשם דו"ח הזמנה למשפט, עליו לעשות זאת באופן מסוים. התנאי הצורני לפי נוהל תלת"ן במקרה של ידיעה מצד הנאשם בדבר הפסילה לא דן **בחקירה באזהרה**, אלא בגביית הודעה באזהרה.

הנאשם טוען כי אותו תצהיר המדגים את ידיעתו לא הוגש כחלק מחומר החקירה בתיק, וכמו כן הוא לא הוזהר כדין בטרם נרשמה הודעתו עליה כלל לא חתם ואישר אותה. בנוסף לכך, הוא טוען לפגמים בהליך העיכוב והמעצר שלטענתו נמשך שעות ובהם לא זכה לייצוג משפטי.

בשלב זה של ההליך קשה לקבל טענות אלו בטרם התקיימה פרשת התביעה בה יש באפשרותה לצרף ראיות לעניין זה. חזקת התקינות המנהלית עדיין עומדת לזכות המאשימה, ולכן בטרם ראיתי את הודעת הנאשם איני יכול לקבל טענה עובדתית לעניין תקינותה.

לא ציין כי אף אם קיים פגם בהתנהלות המאשימה, ולכן מתקיים מבחן העזר הראשון מהלכת בורוביץ', אינני סבור כי נפל פגם חמור שפוגע בתחושת הצדק מעצם ניהול ההליך. אף אם לא הוזהר הנאשם כדין, אפשר והפגם בגביית ההודעה יביא לפסילת האפשרות להגשתה בהמשך, לא ברור כיצד זה פוגע ביכולתו להתגונן מהאישום מושא הליך זה. הנאשם לא טוען בשום שלב שנמנעה ממנו האפשרות להעלות טענת הגנה כלשהיא בטרם הגשת כתב האישום, אלא לפגמים טכניים גרידא.

לא ברור שבמצב זה כשבבקשה אין רמז לטענת הגנה או בדבר סיכוי לזיכוי או סיכוי של ממש כי חקירה הייתה מובילה לאי הגשת כתב אישום, ראוי להיעתר לבקשה לביטולו ((שלום ירושלים) 5279/14 **מדינת ישראל נ' עוודה זיאן חוסין** (נבו 03.02.2016)). למעשה במקרים רבים היעדר החקירה מהווה יתרון לנאשמים בכך שאינם כבולים לגרסה שמסרו בעבר ועשויה להיות ראייה נגדם (ת"פ (שלום נצרת) 1627/04 **מדינת ישראל נ' טוהר רפי** (נבו 08.07.2004)).

ער אני לכך שישנן פסיקות של בתי משפט שלום ומחוזי שביטלו כתבי אישום מפאת פגמים כהיעדר חקירה, אך ישנן פסיקות רבות יותר לכיוון ההפוך. כמו כן, ההגנה מן הצדק כפי שפורט דלעיל היא כלי נדיר בשימוש, אם נרחיב אותו ביחס לכל פגם מסוים שנופל בדרך נמצא שלמעשה הפכנו הגנה זו מהחריג לכלל. אני רואה לנכון להביא בהקשר זה את דבריו של המשנה לנשיא עמית:

"בעשורים האחרונים דומה כי המקום של ה"יש הראייתי" הולך וזנח לטובת טענות לפגמים כאלה ואחרים בחקירה ובהליכי התביעה, טענות לאי חוקיות של מעשה זה או אחר במהלך החיפוש-תפיסה-חקירה, טענות להגנה מן הצדק ועוד. טענות כאלה, מסיטות את ההליך הפלילי מדרך המלך ומהתכלית של חקר האמת, גורמות להליך הפלילי להסתרב ולהתארך עוד יותר, ולמעשה מביאות להיפוך תפקידים: "הנאשם קם מכיסאו והופך לקטיגור, והמאשימה אמורה מכאן ואילך להתגונן ולהוכיח כי פעלה כחוק" (עניין בן עוז, בפסקה 11). מבלי לכפור בתרומת שיח הזכויות להליך הפלילי ולזכויות הנאשם, לטעמי, הגיעה העת כי ההליך הפלילי שהלך והסתרבל ישיל מעליו משקולות שנוספו לו בשנים האחרונות, ויחזור ויעמיד במרכז הבמה את החתירה לביורר

האמת העובדתית."

(ע"פ 4039/19 דניאל נחמני נ' מדינת ישראל (17.03.2021))

לפיכך, איני חושב שטענת הנאשם להגנה מן הצדק צולחת את מבחן המשנה השני לעניין בורוביץ'. למעשה מן הצורך, אציין שגם לו הייתי תופס את הפגם הנטען כחמור, לא ברור כי ביטול כתב האישום הוא הסעד המתאים.

לבסוף, יש גם לעמוד על כך שכשעסקינן בעבירות תעבורה, אף אם קיים נוהל משטרתי המאסדר עניין מסוים, שיקול הדעת עדיין מסור לשוטר שבשטח. ראו לעניין זה ב-עפ"ת (מחוזי מרכז) 37606-11-10 גל גולדשטיין נ' מדינת ישראל (23.01.2011):

"הנוהל המשטרתי, ככל הנחיה מינהלית, הוא סידרה של כללים גמישים שבאמצעותם ראש מחלקת התנועה במשטרה, מדריך את שוטרי התנועה במילוי תפקידם. הנוהל המשטרתי מתווה כללי התנהגות כיצד על השוטר לנהוג כאשר הוא בא לאכוף את חוקי התנועה בכל הקשור להפעלת מכשיר הינשוף. אין מדובר בכללים נוקשים כמו חוק או תקנה שאסור לסטות מהם.

...

לשון אחרת, הנחיית ראש מחלקת התנועה במקרה זה היא, מבחינת השוטר, שיקול ענייני. אין השוטר חייב לפעול לפי ההנחיה. ההנחיה עצמה, בהיותה הנחיה ולא הוראה, אינה דורשת זאת. מכאן שעל השוטר להפעיל את שיקול דעתו בכל מקרה ומקרה."

ראו גם לאחרונה בפסק דינו של כב' השופט הבכיר אלון אופיר ב-תת"ע (תעבורה ב"ש) 10459-01-20 מדינת ישראל נ' אברהים אבו רקייק (15.02.2023):

"ברור על פניו כי נהלי המשטרה מורים על ביצוע חקירה לחשוד, אך כפי שטענה המדינה בתגובתה בצדק בעיני, הדבר נתון בסופו של יום לשיקול דעתו של החוקר ויתכנו נסיבות בהן יגיע השוטר או החוקר למסקנה ולפיה, כאשר בעבירת תעבורה עסקינן, די בקבלת תגובתו של החשוד, ואין הצדקה לביצוע חקירה תחת אזהרה"

אכיפת עבירות תעבורה היא מטבעה דינמית יותר מאכיפה של עבירות פליליות אחרות, ומתצעת בדרך כלל "בתנאי שטח" והזמן אמת בסמוך לגילוי העבירה, וכמובן שגם לכך יש לתת משקל בבואנו לשיקול האם פעולה מסוימת לוקה בפגם חמור אם בכלל.

לסיכום, אני דוחה את הבקשה.

אין באמור לעיל, כדי לחסום את הנאשם מלטעון כי לא הוזהר בטרם נגבתה הודעתו, על כל המשתמע מכך לעצם הגשת ראיות.

התיק נקבע למתן תשובה לכתב האישום ליום 30.1 בשעה 9.

ניתנה היום, ד' שבט תשפ"ד, 14 ינואר 2024.